

26 oktober 1944.

Sovjetrussiske tropper står i nord på bred front ved grensen til Norge. Enkelte steder av vårt nordligste fylke er muligens alt befrikk for tyskerne.

Som kjent har vår regjering for lengst forutsatt denne utvikling. Den har derfor på et tidlig tidspunkt inngått en avtale med Sovjetsamveldet. Denne avtale løser de problemer som reiser seg i forbindelse med at sovjetrussiske tropper kommer inn på norsk jord. Hva denne avtale går ut på er kjent nok.

Den tyske propaganda søker å gi det inntrykk av at vi har alvorlige ting å frykte når de sovjetrussiske tropper trenger inn i landet. Ja, vi har alvorlige ting å frykte..... fra tyskerne.

Erfaringene fra andre land, ikke minst fra Finland, taler sitt tydelige sprog. Etterhvert som tyskerne trekker seg tilbake fra de okkuperte norske områder vil de her som ellers, så langt de makter, legge landet øde. Byer vil bli brent, jernbaner ødelagt, havner sprengt i luften e.s.v.

"Faren fra øst" er et av tyskernes yndlingstemaer i propagandaen. Og ingen som har sett hva de russiske militære styrker har prestert i de siste år, kan være i tvil om at det truer en dødelig fare fra øst..... fra tyskerne. Uten den russiske innsatsen ville Tyskland idag ikke stått på gravens rand.

Men er ikke "faren fra øst" også en fare for vårt land?

Erfaringene tyder ikke på det. Russland er den eneste stormakt som siden 1814 ikke har stilt noen krav til Norge. England har gjort det, Frankrike har gjort det, Tyskland har gjort det, men Russland har ikke gjort det. Det norsk-russiske naboskap har alltid vært hjertelig og friksjonsfritt.

Men befolkningen i Finnmark er jo begynt å ovakuere, sier tyskerne. Ja, det er de, av redsel for tyskerne.

Befolkningens holdning til Sovjetsamveldet kjennetegnes best ved at dets inderligste håp er å få en jernbaneforbindelse fra Kirkenes til Leningrad slik at de kan få åpent det russiske marked for sine varer. Slik fortøner "russorrfrykten" seg nordpå.

En krig på norsk jord vil nødvendigvis kreve store ofre av befolkningen. Betydelige verdier vil gå tapt. Det er vår andel av krigens omkostninger. Vi har ikke lov til og får heller ikke anledning til å vike tilbake fra offrene. Vårt mål er å kause nazismen og dens terrorvælde.

Og vil vi målone, må vi også ville midlene, helt og uavkortet.

VVV VVV VVV

"Sensasjonelle avsløringer i illegalt blad"

Pressen i Norge idag består på ene side av de nazistiske og nazifiserte aviser og på den annen side av den frie norske presse. De har begge det til felles at de arbeider under vanskelige forhold. Forskjellen stikker i at det, som for den frie presse ikke er noe problem i det hele tatt, for den nazistiske presse er en nesten uløselig vanskelighet. For den siste er problem et å få noen til å lese det de skriver. For den frie presse er problem et utelukkende å komme ut så ofte og i et så stort opplag som mulig for å tilfredstille den ubegrensede etterspørsel. Den nazistiske presse har store trykkerier, ubegrenset med papir og et åpent distribusjonsapparat men ingen lesere. Den frie presse har leserne, men må skjule sine trykkerier, rasjonere på papiret og distribuere i stillhet.

Derfor er det som Aftenposten sier "nesten ironisk" at den må gi sin propaganda utseende av å være sitater fra angivelig illegal presse i håp om at abonnentene i alle fall vil lese det. Vi takker for komplimentet.

Vi har ikke lest det "illegale blad" Aftenposten henholder seg til. Vi har heller ikke truffet noen som har lest det, ja vi har ikke engang (f. 35)

En tyrann står for fall.

I krigens virvelstorm er det ene fascistiske og halvfascoistiske land etter det andre kastet overbord. De innsøende uniformerte førerskikkelsene forsvinner fra den politiske arena uten at noen merker det, mens de demokratiske og radikale bevegelser, som hele tiden har fått bære tyngden av fascismens forfølgelser, igjen løfter hodet og viser seg mer vitale og handledyktige enn noensinne.

I motsetning til de fleste fasciststater har Spania klart å holde seg utenfor verdenskrigen, og Franco og hans feller håper sikkert på å bevare sin makt ved å utnytte motsetningsforholdet mellom angol-amerikanerne og russerne når krigen er over. De siste ukers begivenheter har imidlertid vist at utviklingen er ved å slå spillet overende for de spanske fascistene.

Spania er et land med en stor fortid, en sørgelig nåtid og en løfterik framtid. Til tross for at landet er et av de mest mineralrike i Europa og har et jordbruk som ved rasjonell drift kunne dekke alle rimelige behov, lever store deler av befolkningen i en nød og fattigdom som vi vanskelig kan tenke oss muligheten av. En femtedel av de cirka 25 millioner innbyggere frister en ynkelig tilværelse som eiendomsløse landarbeidere; store deler av dem lever i jordhuler. Hele undervisningsstellet er i hendene på den katolske kirke, og folkeopplysningen som følge av dette slettest mulig. I 1930 var således 45 % av befolkningen analfabeter. Størstepartene av jorden og mineralleiene er i hendene på den føidale adél og den katolske kirken, begge reaksjonære og framskrittsfiendtlige makter og begge hensynsløse og handlekraftige.

Like siden begynnelsen av det nittende århundre har Spania vært skueplassen for en rekke blodige bondeoppstander, og de forskjellige klikker av liberale og konservative som vekselvis har hatt makten, har alle hatt det til felles at de har drevet en blodig undertrykkelse av arbeiderne og bøndene. Sin store mulighet fikk de undertrykte lag av befolkningen da Primo de Riveras og hans etterfølger general Berenguers militærdiktatur ble styrtet i 1931 og i fallet dro kong Alfons med seg. En kraftig revolusjonær stemning gikk gjennom folket, og valget til en grunnlovgivende forsamling ga et sterkt republikansk flertall. Det viste seg imidlertid at de radikale regjeringer som nå fulgte, ikke våget å ta skrittet helt ut og oppneve kirkens makt, konfiskere kirkens eiendommer og gjennomføre en vidtgående jordreform. Dette var en voldsom skuffelse for de brede lag av befolkningen, og i ly av dette begynte reaksjonen atter å løfte hodet. Den etterfølgende tid var preget av harde kamper mellom arbeidere og jordløse bønder på den ene siden, og de reaksjonære krefter som stadig vant terreng, på den andre. Ved valgene i 1936 vant imidlertid folkefronten - en allianse mellom de borgelig radikale partiene og arbeiderpartiene - en stor seier, og en rekke radikale reformer ble nå skjøvet i forgrunnen. På dette tidspunkt var det at Franco opptrådte på skueplassen.

I den tre år lange borgerkrig som nå fulgte, og som i villskap søker sin like, intervonerte både Tyskland og Italia til fordel for Franco, mens det republikanske Spania fikk en viss hjelp fra Sovjet-Samveldet. De vestlige demokratier, England og Frankrike, løftet ikke en finger for å komme de demokratiske krefter i Spania til undsetning, en holdning som aksemaktene oppfattet som svakhet, og som kom til å få skjønnesvangre følger for den senere utvikling. Våren 1939 måtte imidlertid regjeringstroppene oppgi den ulike kampen, og fra den dag har et jerndiktatur hersket i landet som ikke har gitt tilstandene i Tyskland og Italia noe etter. Regjeringstilhengerne er blitt forfulgt med barbarisk grusomhet, og de føidale eiendomsforhold ble opprettholdt med jernhånd.

Under den nå pågående krig har Franco erklært Spania "ikke krigførende" og støttet aksemaktene med forsynninger og frivillige. Først under trykket av de stadige nederlag i øst og angol-amerikanernes stadig stammere politikk, er forsynningene til Tyskland skåret ned til et minimum.

Etter befrielsen av Frankrike er det imidlertid oppstått en situasjon som kan bli ytterst farlig for Franco-diktaturet. I de franske innen-

riksstyrker deltok nesten hundre tusen spanjoler, for det meste hårde og heldede menn som hadde deltatt i borgerkrigen og siden hadde søkt tilflukt i Frankrike. Disse troppene er nå i stor utstrekning gått over den spanske grense, og har allerede utkjempet regulære slag med Francos grensestyrker. Det er nylig blitt meldt at troppene har erobret fire spanske byer like ved grensen. Franco må således regne med at den underkuede og forbitrede arbeidereklasser og bondestand vil få kraftig hjelp utenfra, og det meddeles at han allerede nå overveier å kalle marokkanske tropper over til Spania.

De republikanske venstresjefølgere kan regne med støtte og kraftig sympati fra de franske kommunister og sosialisters side, og disse spiller en stadig mer dominerende rolle i dagens Frankrike. For de franske arbeidere har alltid hatt vanskelig for å glemme sin forbitrelse mot nonintervensjonspolitikken, som hindret franskmennene i å hjelpe sine spanske kamerater mot diktatur og undertrykkelse.

Men selv om man ser bort fra hendelsene ved den spanske grense, er Francos stilling lite misunnelsesverdig. Mulighetene for at et fascistisk Spania skal kunne bestå i et Europa som enten følger de vestlige demokratiene eller Russland, er minimale. Selv om det skulle lykkes for Franco for en tid å holde tidens strømninger borte fra grensene, er den spanske fascistens undergang opplagt. Riktignok har Franco enda to bundsforvandre som en må regne med. Den ene er den katolske kirke, den andre er visse britiske kretser omkring Churchill. Disse har forbindelser dels innen den britiske høyfinans, dels innen de høykirkelige anglikanske retninger med sterke dragninger mot katolisismen. Churchill har flere ganger i den senere tid stått fram i Underhuset og talt Francos sak på en måte som har vakt den største forbitrelse, særlig blant arbeiderrepresentantene. I England er det fremsatt planer om en regional blokk i Vest-Europa som en motvekt mot den russiske innflytelse, og i disse planer spiller tydeligvis Spania en viss rolle. England, eller rettere sagt visse engelske kretser, frykter et sosialistisk Spania som kan komme til å oppheve deres store økonomiske interesser i landet. Imidlertid kan vi med trygghet slå fast at det ikke blir disse kretser som kommer til å bestemme utviklingen i framtidens Europa. Etter fem års blodig diktatur vet det spanske folk hver dets virkelige interesser ligger, og i borgerkrigens hårde år lærte det også hvem dets sanne venner er. At utenlandsk høyfinans skal kunne manøvrere landet inn på en linje som strider mot de brede befolkningslags livsinteresser, er slik som den alminnelige politiske utvikling avtegner seg i dag - mer enn usannsynlig; det er umulig.

Den annen verdenskrig står foran sin avslutning. Befrielsen av de undertrykte folk i de besatte land og i fascistlandene er i full gang.

Begivenhetene ved den fransk-spanske grense er et varsel om at det spanske folks befrielse heller ikke er langt borte.

VVV VVV VVV

Roosevelt.

De siste Gallupundersøkelser viser at Roosevelt seirer ved det forestående presidentvalg i 14 av statene, mens guvernør Dewey vinner i 18. Det framgår at Roosevelt har mistet en del tilhengere i de seneste måneder, og det ser ut til å bli en hard strid.

Superfestninger.

En stor mengde amerikanske superfestninger er kommet til Storbritania. En regner det at 3 til 4 tusen av disse enorme fly, som hver kan ta en bombelast på 10 tonn, nå blir samlet på baser i Storbritania for å settes i den gigantiske luftkrigen som planlegges mot Tyskland til vinteren.

Befridd Belgia.

Den belgiske regjeringen har truffet drastiske vedtak for å avhjelpo krisen på den indre fronten. Lastebilskolonner med eskorte av bevegnetegondarmer skal gjennomkjemme jordbruksdistriktene og ta hånd om hamstrede forråd av smør og fett for å fordele dem der behovet er størst. Energiske åtgjørdet vil bli truffet mot de bønder som viser seg usolidariske med sine landsmenn, og regjeringen vil benytte sine vidtgående fullmakter for å oppnå en snarlig forbedring av situasjonen.

Krigsalmanakk uken 19. til 25. okt.

Torsdag. Russiske og jugoslaviske styrker befridd Beograd. - Den røde arme har nedkjempet all tysk motstand i Nordkarpatene, og trenger på bred front fram over slettene i Østsllovakia og Nordungarn. Jernbanestreik i Ungarn. Tyske tigertanks mot befolkningen i Budapest.

Freddag. De siste motstandsreder i Aachen nedkjempet. Den tyske kommandant overgir seg med 800 mann. - Kanadierne trenger inn i Breskens.

Russene inntatt Debrechen. - Febrilske tyske festningsarbeider pågår rundt Wien og langs den østerrikske grense. - Den første prøyssiske by - trafikknutepunktet Eitdkuhnen - erobret.

I dag en måned siden finnene angrep tyskerne i Nordfinnland. Siden den dag er 45% av det område tyskerne holdt besatt befridd.

Lørdag. 10 tusen fanger hittil talt opp under kampene ved Aachen.

3 russiske armeer rykker mot Budapest.

Verdens største konvoy har krysset Atlanterhavet uten tap. Konvoien som var på 167 skip førte med seg 1 mill. tonn forsyninger.

Søndag. Invasjonen på øya Leyte i Filippinene utvikler seg gunstig. Hittil 100 tusen mann landsatt, nye landsetninger foregår stadig. To byer og to flyplasser på Leyte erobret. - Stor engelsk flåte på vei til Det fjerne østen.

Alliert offensiv åpnet mot Hertogenbosch i Holland.

Måndag. De allierte nærmer seg Hertogenbosch fra tre kanter. De nærmeste kolddner 5 km. fra byen.

15 tusentonn bomber felt over Tyskland i uken som gikk.

I Ungarn raser kamper på en 30 mils bred front. Det viktige trafikknutepunkt Nyiregyhaza tatt etter 50 km. russisk framrykking på 48 timer.

De Gaulle og hans regjering anerkjent av de allierte som midlertidig fransk regjering.

Tirsdag. Russiske styrker står 30 km fra Insterburg og 100 km fra Königsberg. Det viktige jernbaneknutepunkt Augustova 15 km inne på østprøyssisk territorium erobret.

Tyskerne på fullt tilbaketog i Nordfinnland.

I Ungarn har russerne inntatt en rekke steder NV for Szeged. Andre russ. styrker står 60 km V for Debrechen. I Transylvania har russerne erobret byen Satu-Mara. I Jugoslavia fortsetter forfølgelsen av de flyktende tyskere.

Vegen til Beveland er avskåret. Meldinger om at kanadierne er drevet ut av Breskens medfører ikke riktighet.

1000 britiske bombefly bombet Kruppverkene i Essen. 4.500 tonn bomber felt. 8 brit. fly gikk tapt.

Onsdag. (Kl. 15.) Krigens største sjøslag raser utenfor Filippinene. Forældelig 1 japansk hangarskip senket. Dessuten 8 større japanske skip skadet. Amerikanerne har hittil tapt 1 lett krysser.

Gatekamper i Hertogenbosch. Veiene og jernbanelinjene N og S for byen avskåret.

Voldsomme kamper raser i Ostprøyssen. - Russisk framgang i Ungarn.

Tyskernes retrett langs svenskegrensen i Nordfinnland øker i hastighet.

Britiske tropper i Hellas 50 km N for Lamia.

Styrker fra 5. arme i Italia erobret viktig høydestilling 15 km fra Bologna.

v v v
KLIPP fra svensk presse.

Den engelske fagforeningskongressen som i disse dager har vært samlet, har vedtatt en rekke resolusjoner som bl.a. krever at staten skal overta visse industrier, herunder transportvesen, brensel-, kraft, samt jern- og stålindustrien. En resolusjon som støtter forslaget om førtitimers uke og to ukers betalt ferie om året, ble også vedtatt.

Ifølge meldinger fra Madrid forbereder japanerne seg nå på å rømme den portugisiske del av Timor. Det skal være den portugisiske regjeringens trussel om å erklære japansk krig som er grunnen til dette.